

De Asdonk bij Kessenich

De Asdonk was een typische donk in het brede laagland van de Maas. Het lag ten noorden van Kessenich tussen Ittervoort en Thorn en bestond als Romeinse tolpost bij weg naar de tempel.

In de 8de eeuw gedurende Karolings bewind kreeg deze Asdonk vooral militaire betekenis aan het begin van de oost-west Kempenroute naar Antwerpen. Deze post werd in de 11de eeuw opgeheven door de graaf van Kessenich. De economische betekenis van de Asdonk is met de stichting van het “nonnenklooster” Thorn eind 10de eeuw snel achteruit gegaan. Het is onwaarschijnlijk dat de ridders van Asdonk hier hebben gewoond.

Vroeger was Kessenich een Keltische nederzetting aan de Maas. De rivier is sindsdien naar het oosten verschoven en liet ten noorden van het dorp een verzande arm achter. Door Kessenich lopen enkele rivieren: de Abeek en de Itterbeek, die bij Kinrooi elkaar kruisen, en de Witbeek.

De naam Kessenich is afgeleid van het Gallo-Romaanse Cassiniacum (toebehorend aan Cassinius) De Romeinse heirbaan van Maastricht naar Nijmegen liep via Kessenich en was daar 8 meter breed . In Kessenich werden langs de heirbaan Romeinse catacomben en overblijfselen van een Romeinse tempel gevonden.

Na de val van het West-Romeinse Rijk kwam in het centrum van Kessenich een mottekasteel. Van de mottetoren op de ca. 10 meter hoge kunstmatige heuvel zijn ruïnes overgebleven. Op de neerhof staat de huidige Sint-Martinuskerk. De mottetoren bood bescherming tegen de plundertochten van de Vikingen, die zelfs Maastricht, Tongeren en Aken hebben bereikt via de Maas. De heuvel zelf bood bescherming tegen de talloze overstromingen van de Maas.

De Sint Martinuskerk staat in het centrum van Kessenich op de neerhof van het voormalige mottekasteel. De eerste kerk op deze plek was van de 12e eeuw.

De heerlijkheid Kessenich

Het graafschap Kessenich strekte zich uit over een gebied waartoe later ook Hunsel en Geistingen behoorden. Het grensde aan de heerlijkheden Thorn en Neeritter. Deze drie heerlijkheden waren omgeven door het graafschap Loon (later opgegaan in het prinsbisdom Luik) en hertogdom Gelre. De graven van Kessenich zetelden in de motteburcht en sloegen er zelfs ook hun munt. Ook buiten haar grenzen was Kessenich bekend. In 1155 zette graaf Arnold van Kessenich zijn zegel op een charter van Loon.

Tegen het einde van de 14e eeuw maakte Kessenich, via het huwelijk tussen erfdochter van Kessenich met Jan II van Bronshorn, deel uit van de heerlijkheid Bronshorn. In de 17de eeuw werd Kessenich van Bronshorn gesplitst omdat het werd verdeeld tussen de twee dochters van Guido van Malsen en Joanna van Kessenich. In 1699 herenigde Frans-Jacob van Waes beide gebieden.

De Asdonk bij Kessenich

De Asdonk vermeld bij het bepalen van de grens tussen Neeritter, Kessenich en Thorn

Omdat de grenzen tussen de "Drie Eijgen" niet juist waren gekend, ontstonden vaak onenigheden tussen het vrijdorp Neeritter, de heerlijkheid Kessenich en het adellijk stift Thorn. Deze grenzen werden gedurende een 'extraordinaire vergaedinghe' opnieuw omschreven op 23 juni 1736.

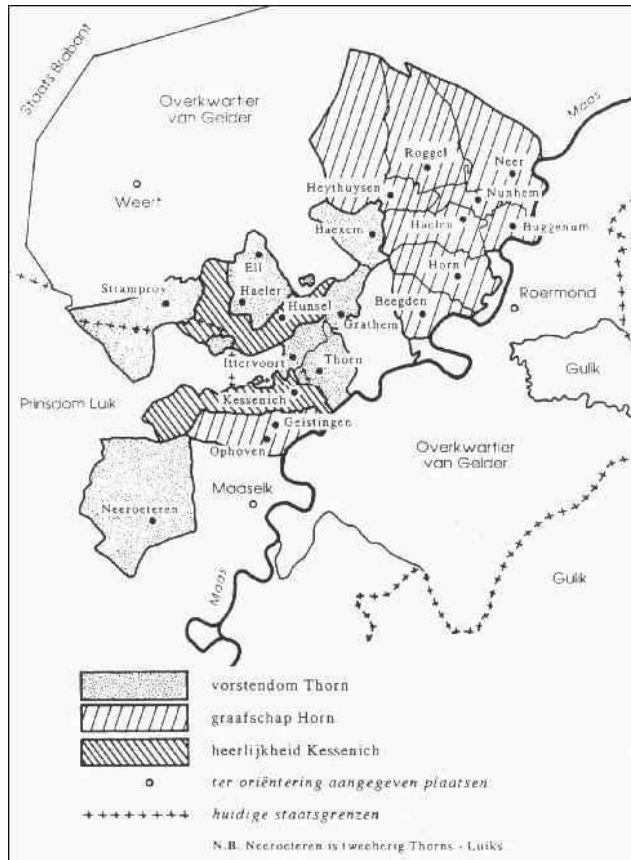
Deze passages komen uit het gichtboek Neeritter, nr 6 1734-1776 uit het Rijksarchief van Maastricht.

"Reijngenoten des dorps en Heerlickheijt Nederitter toebehoorende den Eerwerdighen Heeren van sint Lambrecht tot Luijck copiert uijt eijne alde Rolle die was van dato Anno 1417"

*"tusschen dat Erve van den boumer en dat Erve van den Laer van den Dorslach voert tot lancklaer aen die brugge bij den haghendoeren lanx dort smoelbrueck op gen merghen koell die eijne sijde Ittere heerlickheijt van danne die **Asdonk** op die wolfs Cuijle van danne oever die bloetten aen winckel voert te winckel nevens 't felt op ghen quaeckmeer die eijne sijde Thoere heerlickheijt die andere sijde Ittere heerlickheijt soo voorts op ghen ghijn dousenbergh van danne voert stoi eijcken op die wolfs Cuijle van den achter houw brughen op die drij drijncken die eijne sijde Ittere heerlickheijt de andere sijde Thoere Heerlickheijt van danne die hoghe wege lanx 't gheijn teijnde op den alden putt swijngell van danne recht over henen die gherste haghe op die Beeck daer der plat hagen Dornen plicht te staen die eijne sijde Ittere Heerlickheijt die andere sijde Kessengher heerlickheijt van danne ter halve becke lanx op geijn aebbrugge op die cleijn brugge die eijne sijde Ittere heerlickheijt die andere sijde Kessengher Heerlickheijt ende Thoere heerlickheijt nevers den galgenbergh te heijden doert venne"...*

"Op den dors van der alde rolle stont geschreven wie her naer volght. In den Jare C. V en twee hebben getuijght met geswoeren Eijde hendrick Semmelkens Claes van den winckel matheus Smoelleners ende Ruth van gheijn Roeij dat sij daerbij en aen sijn geweest op ten berghe daer alle die drije Eijgen bij den ander waeren en diese reijngenoten gelesen worden gelijk in desen brieff geschreven staet en dat die reijngenoten niet weder sprocken en worden van niemant en doen dit gescheiden waeren op den berghe Heer Johann van Hensberchs bisschop tot Luijck Heere jacop graeff tot horne Heere Johan de wilde Heere tot Kessenich ende eijne Abdisse van Thoeren en twee Heeren van Sint Lambrecht tot Luijck"

Wat geschiedenis van het stift Thorn:

Thorn is een gemeente met een uniek verleden. Gesticht omstreeks 975 als een nonnenklooster door graaf Ansfried van Utrecht en zijn vrouw Hilsondis. Hun dochter Benedicta werd de eerste abdis. In de loop der tijden groeide de abdij uit tot een rijk wereldlijk stift (12e eeuw), waarin alleen dames van hoge adel werden toegelaten.

In de laatste eeuwen van het bestaan van het stift was het zelfs zo dat voor toelating zestien kwartieren in het adelschild, acht van de kant van de vader en acht van de kant van de moeder, vereist waren, evenals het behoren tot een grafelijke familie.

Aan het hoofd van het stift stond de abdis, die in het Duitse keizerrijk een zeer bevoorrechte positie innam en zitting had in de Rijksdag. Deze dame was tevens vorstin van het Land van Thorn, een miniatuurvorstendom dat zich uitstrekte over de dorpen Thorn, Ittervoort, Beersel,

Haler, Stramproy, Eil, Grathem en Baexem. Zij resideerde in haar paleis aan de Hofstraat. De vorstin-abdis werd terzijde gestaan door een kapittel (college), waarin op zijn hoogst twintig dames (kanunnikessen) en zes priesters (kanunniken) zitting hadden.

Het stift Thorn had uitgebreide bezittingen. Deze bevonden zich ondermeer in de Baronie van Breda, in de omgeving van Antwerpen (Westerlo) en in Ubach (tegenwoordig Ubach-Palenberg (D) en Ubach over Worms).

Aan dit bolwerk van vrouwelijke heerschappij gedurende ruim 800 jaar, met eigen rechtspraak, minileger en gedurende enige tijd ook eigen muntslag, werd in 1794 bij de komst van de Franse revolutionaire troepen, een einde gemaakt.

Met de opheffing van het stift verdween ook de belangrijkste bron van welvaart en ontstond een dood tij. Thorn was van hoofdplaats van een vorstendom teruggevallen naar een agrarische gemeente en werd in de vergeethoek gedrukt.

Een gelukkig gevolg hiervan is geweest dat het witte stadje zijn sfeer heeft weten te behouden en veel van zijn historische schoonheid bewaard is gebleven. Een historische schoonheid die in 1973 nationale erkenning heeft gevonden in de aanwijzing van de oude kern van Thorn tot beschermd stadsgezicht.